

nr 4
2016

Kyrk

Reflexer

Reflexer

På Hagbysten, som ni ser på framsidan av detta nummer, nämns Jarl och Gerfast. Det är de äldsta nu kända namnen på människor som bott och verkat i Hagby socken. Tusen år skiljer dem från oss. Ändå har de brukat samma jord som ännu idag används för att odla på. Kanske hade de också firat sin gudstjänst på samma plats där idag Hagby kyrka ligger? Jarl och åtminstone en broder till hade förlorat sin far Gerfast. De reste en minnesten över honom. Men det var mer än en minnesten. Stenen som de hade beställt att runmästaren Fot var också ett vittnesmål om den tro som de nu hade. En ny tro som ännu vid denna tid samexisterade med den gamla.

Det måste ha krävts mod; att som kanske den första i byn bli kristen. Och sen dessutom vittna om det genom att resa en sten! Många råkade säkert illa ut.

När du läser denna tidningen står advent och jultiden för dörren. Julen och påsken utgör de två brännpunkter vari kyrkoåret kretsar.

Precis som stenen i Hagby berättar om verkliga människor som levde i en be-

”Jarl och ... stenen efter Gerfast, sin fader”

stämd tid och plats berättar bibelsberättelser om händelser och platser som det än idag går att besöka. Det är händelser i den tid som är vår.

Kristi födelse – en händelse i tiden, en uppenbarelse av evigheten. Att Jesus blivit född – därom råder ingen tvekan. Det är en historisk händelse – även om vi nu inte vet exakt när han föddes.

Det är en födelse i all enkelhet. Ingen solförmörkelse eller jordbävning tillkännagav barnets födelse, ovetandes var också världen. Endast änglarna kunde inte hålla tillbaka sin glädje. Endast för de fattiga herdarna öppnade sig himlen och himlens härlighet för några ögonblick upplyste midnattens mörker.

I Betlehems grotta finns en ständigt brinnande lampa –. I grottan vid lampan kan man läsa denna inskrift: ”Hic e Virgine Maria Christus natus est”. (Här föddes Kristus av jungfru Maria).

Jesu födelse är händelsen. Guds människoblivandet är uppenbarlesen, undret. Ett litet barn föds – men det hjälplösa barnet är kungarnas konung, all världens Gud.

Därför kom Jarl och Gerfast att resa stenen i Hagby.

För Jesus har fortsatt att födas och bli en verklighet i människors hjärtan alltsedan den första juldagen.

Advent och jultiden är en chans att ånyo att upptäcka detta. Detta är en tid att gå till din församlingskyrka och ta del av det gamla budskapet och låta det bli en del av dig.

Kyrkoherde Johan Lautmann

Vill du ha besök av präst eller diakon?

Hör gärna av dig!

Kontaktuppgifter finner du på baksidan

Julen i din kyrka!

Julens olika dagar inbjuder till många olika gudstjänster i din församlingskyrka.

På *julafton* är det samling kring krubban. En enkel stämmingsfull gudstjänst där julens psalmer sjungs och julevangeliet gestaltas när krubban ställs i ordning. En gudstjänst för hela familjen!

Mitt i natten firas den första av juldagens traditionella gudstjänster, *julnattsmässan* eller *midnattsmässan*. Den kallas också änglarnas mässa eftersom julevangeliet berättar att änglarna sjöng av glädje när de lämnade bud till herdarna om Jesu födelse. Traditionenligt firas den också i år i Hagby kyrka med början kl 23.

Juldagens andra gudstjänst är *julottan*, även kallad morgonrodnadens mässa eller herdarnas mässa. Redan 5.30 ringar klockarna in till otta i Uppsala Näs och kl 7 i Västeråker och Ramsta.

Julens tredje gudstjänst är *högmässan* som firas kl 11 på juldagen i Balingsta.

Annandag jul har ett eget tema. Dagen handlar om den förste martyren, den helige Stefanos. Dagen kommer som en motvikt mot det romantiska draget i julen. Den visar vilka konsekvenser den kristna livshållningen fick för många redan i kyrkans första tid. Välkommen till Västeråkers fantastiska kyrka kl 18!

Missa inte heller julens olika *konserter* och *musikgudstjänster*: BaRa körens julkonsert fjärde advent kl 18

Lucia

Den 13 december firar vi i Sverige minnet av en kvinna från den sicilianska staden Syrakusa. Det är *luciatåg* i skolor och förskolor, kyrkor m.m. Vi firar med tärnor stjärngossar och tomtar.

Men vem var den heliga Lucia? Hon som är en av grundarna till våra dagars ljusfest.

Lucia föddes i Syrakusa som barn till rika föräldrar. Fadern var av romersk bakgrund men dog när Lucia var ung.

När hon växte upp lovade mamman bort Lucia till en hednisk yngling. Lucia ville inte gifta sig utan hade i hemlighet lovat bort sig själv och sina pengar till Gud. Lucia lyckades uppskjuta förlovningsfirandet och bad samtidigt till Gud om att Han skulle rädda henne från äktenskapet. Vilket Gud gjorde om än på oväntat sätt.

Mamman blev mycket sjuk och Lucia övertalade henne att vallfärda till ett populärt pilgrimsmål, Catania, som

ligger mindre än 8 mil från Syrakusa. Där fanns graven till den heliga jungfrun och martyren Agatha, som blev dräpt 52 år tidigare under kejsar Decius' förföljelse. I en bön fick Lucia en vision som sade: "Min syster, varför ber du mig om något du lika väl själv kan ge din moder? Din tro har botat henne!"

Mamman blev således frisk och som tack för detta mirakel lovade modern, att Lucia skulle få leva ogift och att hon skulle få ge hemgiften till de fattiga istället för till en man.

Men den sen tidigare utvalde brudgummen kände sig kränkt och sårad. Så han angav henne som kristen för kejsare Diocletianus' ståthållare på Sicilien. Detta skedde år 303, som var det blodigaste året under kejsare Diocletianus' förföljelse av de kristna. Lucia blev fängslad och torterad, men hon klagade inte. Ståthållaren prövade att bränna henne men hon blev räddad av Gud. Därefter hällde han kokande olja över henne, men hon fortsatte att vara oskadad. Till slut blev hon huggen med svärd i halsen. Men Lucia dog ändå inte på en gång, utan hon levde tills en präst hann komma och ge henne nattvarden.

Helgonberättelsen om St. Lucia är ganska typisk för helgonberättelser från denna tid i kyrkans historia. De kristna behövde starka förebilder som stod upp emot makten och var villiga att dö för sin tro. Huruvida alla delar av berättelsen är historiska eller ej får stå för var och en. Men Lucias martyrium firar vi i alla fall varje år, även om det flesta inte tänker på det när man ser ett svenskt luciatåg.

Johan Stenberg

Reflektion efter 41år som kantor.

Tack för en härlig tid som kantor i Balingsta Pastorat!

När jag övertog orgelspelartjänsten i Hagby församling 1975, efter Berit Lind, var det inte många anställda i Balingsta Pastorat. Det var präster, kantorer och kyrkvaktmästare som axlade verksamheten.

Med tiden har verksamheten växt. Förutom konfirmandgrupper har vi nu barngrupper, Kyrkis, Bibeläventyret i skolan, ungdomsledargrupp, Efata-gudstjänster, internationell grupp, hembesöksgrupp, samtalsgrupp mm.

Detta har möjliggjorts genom fler anställda. Det var stort när det anställdes en kanslist i början på 90-talet som arbetade på pastorsexpeditionen 1 dag i veckan. Sedan anställdes även en administratör på halvtid 1995.

Det har varit trevligt och intressant att lära känna församlingsbor i hela pastoratet. Det känns som jag har fått många vänner. Ett privilegium för en kantor. 1994 fick jag ansvaret även för Dalby, Västeråker och Uppsala-Näs, den halvan av Balingsta Pastorat som tidigare var ett eget pastorat. Uppdelningen i två områden finns fortfarande kvar i tänket kring gudstjänsternas placering, med en gudstjänst i respektive område varje söndag. I början av 2000-talet fick vi kantorer ansvar för hela pastoratet och jobbade varsin helg.

I mitten av 1900-talet fanns det en

damkör i Hagby med Berit Lind som ledare.

När jag anställdes 1975 fanns där ingen kör. Efter en rundringning bland grannar kunde det startas en blandad kör som sjöng i Hagby kyrka under några år.

Ibland träffades barnen födda på 60-70-talet, för att öva in några sånger till gudstjänster.

Senare, på 80-talet, gjordes en omstart med Hagby kören. Som sedan sjöng tillsammans med D.U.V.-kören fram till 2009. De sista åren hette denna grupp Dacapo.

Förutom att sjunga på gudstjänster, arrangerade vi höstsoaréer med förtäring av egentillverkade matpajer och tårter samt sjöng på vårkonsorter.

Vid dessa tillfällen samlades det in avsevärda summor till det internationella arbetet.

Vi övade in och sjöng även ett antal mässor. Bl.a. "Träd in i dansen", tillsammans med skogstibblekören under ledning av Roine Mattsson och Himlen inom, tillsammans med tillingekören under ledning av Gunnel Bergman. I samband med instuderingen av "Himmelen inom", var vi på en körresa till Helsingfors och hade våra repetitioner på båten. År 2002 åkte kören till Mallorca en vecka och fick sjunga i mässan i den katolska kyrkan samt i Svenska kyrkan i Palma.

I Julnattsmässan i Hagby är det mycket sång och musik. 2005 samlade jag en grupp "tjejer" i bygden som ville sjunga julsånger denna natt. Gruppen

fortsatte sedan att träffas och en ny kör bildades 2007 som heter Laudia. Kören fick som sitt första projekt att framföra Mysteriemässan av Ingmar Johansson. Denna mässa ackompanjeras av en kompgrupp med gitarrer och slagverk.

När församlingshemmet i Uppsala-Näs stod klart hade vi möjlighet att starta upp nya verksamheter, lokalt i församlingen. Den kör som träffas där på måndagkvällar heter nu Volare och sjunger ofta tillsammans med Laudia.

Anna Brolin

Förlorad men återfunnen

För en tid sedan hände något särdeles ovanligt i pastoratet. I samband med schaktandet för nya åskledare hittades en runsten. Inte en ny, okänd, runsten utan en tidigare känd men som man trott gått förlorad.

De har förekommit förvillande uppgifter om att stenen skulle ha hamnat i en kvarndam i närheten av kyrkan på 1870-talet men stenen låg i själva verkat kvar på den plats där den lagts som tröskelsten till den medeltida kyrkan som en gång fanns i Hagby.

Hagbystenens ristningar tillskrivs, enligt Magnus Källström, en av Upplands skickligaste och mest produktiva runristare vid namn Fot. Av Upplands drygt 1300 steninskrifter så menar Magnus Källström att fler än 80 stycken kan knytas till Fot. Fot har endast signerat åtta av sina kända runstenar och ingen av dessa är egentligen den andra lik. Hans enklaste ristning finns vid Edeby (U 464) i Vassunda utanför Sigtuna, hans mest avancerade vid Stav (U 177) i Roslagskulla ute vid Östersjökusten.

Det är tydligt att Fots ristningskonst har genomgått flera olika stadier och det verkar nästan ut som han bara har signerat en ristning inom varje stilriktning.

Delar av Hagbysten saknas eller är skadade men det man kan läsa idag lyder:

× *iarl* × *auk* × *ti...e...-* × *stain* × *at* × [*k*]
airfast × *faþur* + *sin* ×

(Iarl ok ... stæin at Gæirfast, faður sin.)

»Jarl och ... stenen efter Gerfast, sin fader.»

Runorna *ti...* utgör början av ett namn, men därefter är ett långt stycke av stens kant bortslaget och det finns inga ytterligare spår som ger någon ledtråd om hur fortsättningen av namnet kan ha lytt. Det enda man kan säga är att utrymmet tillåter åtminstone ytterligare två försvunna namn i inskriften. De två nyupptäckta runorna uppe i det vänstra hörnet (...e...) kan ha tillhört ett av dessa. I den dödes namn [*k*]*airfast* saknas numera den övre delen av den första runan, men den fanns bevarad på 1600-talet.

När ristningsytan blivit rengjord stod det också klart att det inte saknas så mycket av den ursprungliga stenen. Visserligen är toppen avslagen, men till vänster har egentligen bara själva runslingan slagits av.

Trots skadorna är Hagbysten ett imponerande arbete och den intresserade kan här studera Fots utmärkta ristningsteknik, som i detta fall även har

U 874. Leitz och Hadorphs träsnitt

inkluderat själva stenen. Vi får inte heller glömma den vackra fågelbilden, som nu är fullständig sedan den sista tegelstenen från den gamla dörrposten har lyfts bort. Den bär en liten krona eller kam på huvudet och med de långa stjärtfjädrarna råder det knappast någon tvekan om att det är en påfågel som ristaren har velat återge. Fågeln intar det sedvanliga korsets plats och har säkert en symbolisk betydelse. Inom kristendomen användes påfågeln som symbol för återuppståndelsen och man har hittat silverspännen från vikingatiden som föreställer just påfåglar.

Hagbysten ligger numera under tak, men tills våren hoppas vi att den ska kunna resas vid kyrkan så att den kan ses och upplevas av alla och envar.

Källa: Magnus Källström/Red: Johan Stenberg

Hänt och på gång

Fullmäktiges möte i November

Den 9 november hade Balingsta pastorats kyrkofullmäktige sitt andra sammanträde.

På fullmäktige kunde det glädjande beslutet fattas att utse ett nytt församlingsråd för Uppsala-Näs församling. Rådet kommer att fungera som församlingens styrelse tom nästa 1 januari 2018.

Fullmäktige beslutade också vid sammanträdet att anta budget för pastoratets arbete för år 2017.

Fullmäktige beslutade att fastställa kyrkoavgiften 1,16 kr. Vilket är en sänkning jämfört med föregående år med 7 öre. Då en tillfällig höjning av avgiften genomfördes.

Den ekonomiska utvecklingen under året har varit positiv.

Den ekonomiska krisen pastoratet stod inför 2014 är nu förbi även om en fortsatt hushållning av pastoratets medel är av vikt även i framtiden. Inför framtiden är det viktigt att fortsätta att minska kostnader och se över möjligheten att öka intäkterna.

Nytt församlingsråd i Uppsala-Näs

Nytt församlingsråd har tillsatts i Uppsala-Näs församling med följande personer: Bertil Dovelius, Annika Eklund, Stefan Lindström och Gunilla Ogeus. Vi hälsar er välkomna och ber om Guds välsignelse i ert uppdrag i Kristi församling.

Biskopsvisitation

Nästa år är det dags för Balingsta pastorat att visiteras av Uppsala stifts biskop Ragnar Persenius.

Varje församling/pastorat i Uppsala stift visiteras vart 6:e år av en prost på uppdrag av biskopen och vart 12:e år av biskopen i egen hög person.

Biskopsvisitationen i svenska kyrkan har en lång tradition sammanlänkad med biskopens uppdrag att värna kyrkans kontinuitet, enhet och samhörigheten mellan församlingar och stift.

I vår tid utövas tillsynsuppdraget främst som råd, stöd, hjälp, uppmuntran och dialog.

2/2 & 3/2 Besöker biskopen samtliga kyrkor och församlingsråd i pastoratet

5/2 11.00 Visitationsgudstjänst,
Hagby Kyrka

Julkonsert

Söndag 18/12 kl 18.00 i Balingsta kyrka är det julkonsert med BaRakören och solister under ledning av kantor Eleonora Melkersson

Jul i Kyrkan för hela familjen Lucia

Ramsta kyrka 10/12 kl 18.

Ramsta Barn under ledning av Mathilda Kjellerby Aveholt

Uppsala Näs kyrka 11/12 kl 18 Scola Cantorum från Uppsala Domkyrka

Samling kring krubban

Uppsala Näs 18/12 kl 14

Balingsta julafton kl 10

Västeråker julafton kl 10

Ramsta Julafton kl 12.30

Julgransplundring

15/1 kl 14-16 i Uppsala Näs församlingshem

Nyår i pastortatet

31/12 Nyårsbön i Ramsta, 17.00
Anna Thorson violin

31/12 Nyårsbön i Uppsala Näs, 18.00
Anna och Inge Thorsson musik

1/1 Högmässa i Balingsta kyrka,
11.00

Syföreningsauktioner

Vad med på en traditionell syföreningsauktion! Passa på att köpa julklappar, bidra till välgörande ändamål och var del av en trvlig gemenskap.

Ramsta: 25/11 19.00 Ramsta bygdegård

Hagby: 2/12 19.00 Hagby bygdegård

Balingsta: 10/12 14.00 Balingsta församlingshem

Internationella gruppen

I pastoratet har vi en internationell grupp som arbetar för att öka förståelsen mellan människor. Genom att lära om andra länder, lära känna andra kulturer och livsstilar och få en möjlighet att träffas över gränserna, hjälper vi varandra till en bättre värld.

Gruppen ansvarar dessutom för samarbetet med pastoratets vänförsamling i Gweru, Zimbabwe.

2013 hade vi besök från Gweru och 2015 besöktes Gweru av 2 damer från pastoratet.

Är du intresserad av att vara med i pastoratets internationella arbete? Hör av dig till pastorexpeditionen eller besök pastoratets hemsida för mer information.

KYRKIS

Kom och träffa andra småbarnsföräldrar och deras barn. Öppen verksamhet för barn 0-3 år med föräldrar. Sångstund, fri lek, gemenskap och fika.

Balingsta församlingshem
Tisdagar kl. 9-12
Ledare, Johan Stenberg

Uppsala-Näs församlingshem
Torsdagar kl. 9.30- 12.30
Ledare, Carin Färggren

Ungdomscafé, Skullen

Varje torsdag 18.30 till 21.00 är det ungdomscafé kallat Skullen på övervakningen av Balingsta församlingshem. Varannan torsdag börjar vi i Balingsta kyrka 18.00 med Effata-andakt, ungdomsandakt.

Ledare, Johan Stenberg

GUDSTJÄNSTER

Söndagar
11.00 och 18.00, se Klockorna Kallar

Onsdagar
Veckomässa i Uppsala-Näs 19.00

Torsdag
Veckomässa i Balingsta udda veckor 18.00

Effata-andakt
Ungdomsandakt i Balingsta kyrka
18.00 Varannan torsdag, jämna veckor.

Välkomna!

Döpta

Ramsta församling
Vilhelm Unnerstedt 10 september
Hagby församling
Ingrid Strömfors 22 september
Uppsala-Näs församling
Edvin Hedblom Öhrvik 15 okt
Västeråker församling
Henry Eiengård 29 okt

Avlidna

Ramsta församling
Lars Albert Fredriksson
Uppsala Näs församling
Margit Astrid Linnéa Tevell

Julkampanjen 2016

Var femte sekund dör ett barn som inte hunnit fylla fem år. Var med och kämpa mot barnadödligheten du också! Svenska kyrkans julkampanj pågår varje år från första advent till 31 januari.

I julkampanjen Låt fler få fylla fem uppmärksammar vi den pågående katastrof som alltför sällan hörs i medierna: barnadödligheten.

Var femte sekund dör ett barn som inte hunnit fylla fem år. Barn dör av undernäring, infektioner och bristande omsorg. Barn som får leva i trygghet – med mat, rent vatten, sjukvård och omsorg – kan klara sina kritiska första år. Din insats behövs!

Tillsammans, hela Svenska kyrkan, hoppas kunna samla in 45 miljoner kronor under årets julkampanj. Med din hjälp kan det gå! Låt fler få fylla fem!

Tillsammans tänder vi, i helgernas gudstjänster, ett femte ljus för alla barns rätt till trygghet i jul.

GE EN GÅVA!

Skicka ett sms till 72905 skriv FEM för att ge 100 kronor.

Swisha en gåva till 9001223

Bankgiro 900-1223

Plusgiro 90 01 22-3

Pensionsavgångar

Tack Karl-Henry Karlsson och Anna Brolin!

Efter många år i trogen tjänst har det blivit dags för både vår vaktmästare Karl-Henry Karlsson och vår kontor Anna Brolin att gå i pension.

Pastoratet är tacksamma för allt arbete de båda har utfört under alla år.

Karl-Henry och Anna avtackas i samband med högmässan i Hagby kyrka på 1:a advent, 27/11 11.00.

Följ oss på Facebook för mer bilder och regelbundna uppdateringar

Utges av Balingsta Pastorat
Redaktion: Britt-Karin Ekstrand, Johan Stenberg
Ansvarig utgivare: Johan Lautmann

BALINGSTA PASTORAT
Pastorsexpedition. 755 91 Uppsala.
Tel. 018-39 50 01.
Bokning: 018-39 50 01
Gravärenden: 018-39 53 63
E-mail balingsta.pastorat@svenskakyrkan.se
www.svenskakyrkan.se/balingsta
Expeditionstid: Må, Tis, Fre 10-12

PRÄSTER

Kyrkoherde Johan Lautmann
Tel. 39 50 14, 0709-78 98 00
johan.lautmann@svenskakyrkan.se
Komminister Britt-Karin Ekstrand
Tel. 39 50 35, 0703-16 81 49
britt-karin.ekstrand@svenskakyrkan.se
Pastorsadjunkt Anna-Marita Wadlund
Tel. 0760-37 79 73
anna-marita.wadlund@svenskakyrkan.se

DIAKON

Carin Färggren Tel: 39 50 12, 0727-41 45 95,
carin.farggren@svenskakyrkan.se

FRITIDSLEDARE/INFORMATÖR

Mikael Kimby Tel. 39 50 19, 0702-81 51 38
mikael.kimby@svenskakyrkan.se

UNGDOMSSTELOG

Johan Stenberg Tel. 0725-50 21 25
johan.stenberg@svenskakyrkan.se

KYRKOMUSIKER

Eleonora Melkersson
Tel. 39 51 78, 073-837 23 00
eleonora.melkersson@svenskakyrkan.se
Carl-mikael Bergerheim, Tel. 39 50 36 , 070-234 89 32

KYRKVAKTMÄSTARE

Balingsta/Ramsta, Jonny Aveholt
Tel. 39 50 21, 070-600 97 91
Dalby/Västeråker, Ewa Hedlund
Tel. 39 50 20, 070-600 92 17
Uppsala-Näs, Liliane Holm/Anders Nordström
Tel. 36 01 83, 0722-33 99 59